

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość
Jędrzychowice

1. Nazwa

ZESPÓŁ DWORSKI: pałac, oficyna, park.

2. Czas powstania

I poł XVIII w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

**Jędrzychowice 8
67-407 Szlichtyngowa**

5. Przynależność administracyjna
województwo **lubuskie**

powiat **wschowski**

gmina **Szlichtyngowa**

6. Formy ochrony

**Wpis do rejestru zabytków pod nr 601A z
20.06.1963 r.**

**Ustalenie ochrony w zmianie miejscowego
planu zagospodarowania przestrzennego
Gminy i Miasta Szlichtyngowa, w części
dotyczącej wsi Jędrzychowice, Kowalewo
(Dz. Urz. Woj. Lubuskiego nr 25A z dn. 30
grudnia 1999 r., poz. 269).**

Mapa założenia.

Historia.

Zespół folwarczny powstał w I poł, XVIII w. Najstarszy z obecnie zachowanych obiektów - pałac został wzniesiony w 1726 r. staraniem Samuela Mielęckiego, ówczesnego właściciela folwarku, Założono wtedy też park krajobrazowy. Kolejny z najstarszych budynków to oficyna (2), która powstała około 1800 r. W oficynie tej mieszkał administrator majątku, W II poł, XIX w, posiadłość obejmowała 3 121 mórg ziemi. Oprócz zabudowań oficjalno-gospodarczych właściciel posiadał 6 dymów z 72 mieszkańcami, Na przełomie wieków majątek przeszedł w ręce Karola Gilke - Botzow, z którego inicjatywy rozbudowano pałac w latach 1909 -1910, dobudowano skrzydło w oficynie (2) oraz postawiono oficynę (3) oraz część budynków gospodarczych. W latach 1914-1920 ogrodzono pałac murem. W całej części rezydencjonalnej brakuje tylko altany ogrodowej, która usytuowana była na południe od oficyny (2). Do majątku właściciela folwarku należały także lasy, a odpowiedzialny za nie leśniczy mieszkał na terenie zespołu folwarcznego w domu mieszkalnym nr 8c (8).Zaraz po zakończeniu II wojny światowej folwark przejął Państwowy Zespół Nieruchomości Ziemijskich. Od 1947 - 1949 r. istniał tutaj zespół Państwowych Gospodarstw Rolnych. Od 1949 r. zespół należał do POHZ w Osowej Sieni. Obecnie jest własnością prywatną.

Opis.

Założenie obejmuje część rezydencjonalną i gospodarczą, Część rezydencjonalna składa się z parku, pałacu i oficyn. Park usytuowany jest w północnej części zespołu: za pałacem, zabudowaniami podwórza gospodarczo-folwarcznego oraz domami mieszkalnymi. W drzewostanie parku przeważają akacje, dęby, wiązy, wierzby, kasztanowce. Na południe od parku w części zachodniej zespołu położony jest pałac - barokowy z dobudowanym zachodnim skrzydłem neobarokowym z cylindrycznymi wieżami. Oś elewacji frontowej zaakcentowana jest barokowym portalem oraz facjatą zwieńczoną neobarokowym szczytem kotarowym. Na południe od pałacu mieści się trawnik, lw południowej części którego biegnie droga prowadząca od bramy wjazdowej do części rezydencjonalnej do bramy wjazdowej na podwórze gospodarczo-folwarczne, Na południe od tej drogi znajduje się kościół (12) oraz oficyna (2) na wschód od kościoła. Oficyna ta jest klasycystyczna z nowszą przybudówką od strony zachodniej. Część środkowa fasady zaakcentowana lizenami, w niej wejście flankowane pilastrami. Na południe od kościoła położony jest staw, od którego biegnie rów zataczający łuk na północ i dochodzący do Krzyckiego Rowu we wschodniej części założenia. Kościół od terenu zespołu folwarcznego oddziela ogrodzenie. Park od strony zachodniej otoczony jest murem z bramą wjazdową oddaloną nieco od drogi Kandlewo - Kowalewo, do której prowadzi podjazd. Od północno-wschodniego narożnika pałacu do północno-wschodniego narożnika oficyny (3) biegnie identyczny mur z furtką oddzielający część rezydencjonalną od podwórza gospodarczo — folwarcznego. Oficyna (3) jest bezstylowa i leży na zachodniej granicy podwórza folwarcznego. Południową część tej granicy tworzy pracowniczy budynek gospodarczy (13). Podwórze gospodarczo-folwarczne posiada kształt czworokąta o dłuższym boku na osi. wschód-zachód. Tworzy ono z częścią rezydencjonalną (pomijając park) kompozycję osiową na osi wschód-zachód. Dziedziniec folwarczny stanowi kompozycję otwartą (niezabudowana strona wschodnia) o otwarciach szczelinowych. Posiada on wnętrza architektoniczne, a we wschodniej części krajobrazowe - aleja dębowo-kasztanowa przy drodze biegnącej z podwórza do domów mieszkalnych. Droga ta stanowi oś podwórza folwarcznego. Podłogę urbanistyczną stanowi bruk, Granicę północną podwórza folwarcznego stanowią : oficyna, ob, magazyn (4), spichlerz (5), stodoła (6), dom mieszkalny nr 8 b (7). Od południa dziedziniec otacza żrebięciarnia i magazyn, ob. owczarnia (11) oraz wozownia, stajnia i mieszkanie (10).

Wartości.

Zespół dworski prezentuje wartości zabytkowe, wartość artystyczną, historyczną i naukową. Jest przykładem pozostałości barokowej zabudowy rezydencjonalnej wraz z parkiem i zespołem pofolwarczej z połowy XIX wieku.

Stan zachowania.

Pałac w latach powojennych przejęty przez POHZ w Osowej Sieni, w latach 90-tych XX w. przeszedł w ręce prywatne i rozpoczęła się jego rewitalizacja. Park zaniedbany, zarośnięty, pałac częściowo wyremontowany. Oficyny w dobrym stanie. Budynki gospodarcze w średnim stanie zachowania, użytkowane. Dom mieszkalny (8) przebudowany, a budynek nr (9) wyburzono.

Postulaty dotyczące konserwacji.

Skutki dysharmonizujące powodują przebudowy istniejących budynków, niezgodne z historyczną tradycją zespołu oraz niekontrolowanych prac remontowych, pozbawiających budynki cech waloryzujących (nowe okna bez podziałów, z ramowych okien z PCV, powiększanie otworów okiennych, zamurowywanie drzwiowych, wymiana drzwi wejściowych do budynków na blaszane, remonty dachów i wymiana pokryć na nowe z blachy falistej lub blacho dachówki, ocieplanie i tynkowanie elewacji). Zauważa się również brak koniecznych napraw budynków gospodarczych oraz brak użytkowania większości historycznych budynków gospodarczych. Należy utrzymać dotychczasową, historyczną zabudowę, z ewentualnym uzupełnieniem zabudową nową w miejscu starej. Powstające tu budynki powinny nawiązywać formą do architektury historycznej zabudowy folwarcznej, a ich wysokość nie powinna stanowić dominanty urbanistycznej (budynki jednokondygnacyjne o nierozczłonkowanej bryle i dwuspadowym dachu krytym materiałem ceramicznym). Na terenie zespołu ustanowić zakaz lokalizacji obiektów, stanowiących wyraźną dominantę architektoniczną, np. maszty nadawcze, elektrownie wiatrowe, obiekty wielkopowierzchniowe.

Bartosz Idryjan

20.09.2021r.

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków